

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Groot en groot maken

*"Deze zal groot
zijn, en mijn ziel
maakt groot de
Heere."*

Lukas 1:32 en 46

*Hij is groot.
Grootmaken is:
Zijn grootheid
opmerken,
bewonderen,
aanbidden en
prijzen.*

Welk een gebeuren greep plaats te Nazareth. Niets door beneden, alles door Boven. Het was ook totaal uitgesloten dat het kon plaatsvinden door beneden. Wat geschiedde, gebeurde door de Heere. Het was Zijn wil en welbehagen. Niet te vatten en ondoorgrondelijk. Dit wordt door een ieder beleden die zichzelf leert kennen. Het getuigenis van de Heere door middel van Zijn engel sprak van Zijn Zoon, geboren uit de maagd Maria.

Tijdens de geboorteaankondiging klonk het: "Deze zal groot zijn." Van Johannes werd gezegd door de engel: "Hij zal groot zijn voor de Heere." Een grote, gewichtvolle plaats zal hij in de dienst van de Heere innemen. Hij zal een groot dienstknecht zijn, een bijzonder instrument in de hand van de Heere. Jezus zal groot zijn zonder meer. Groot! Zijn Persoon en werk zullen onovertreffbaar zijn. Niemand zal Hem gelijk evenaren. Hij maakt Zijn Namen waar. Steeds zal Hij Jezus Christus de Heere zijn. De betekenis daarvan zal blijken, gekend worden op de aarde en in de hemel. Niets zal Hem te veel of te zwaar zijn. Hij zal groot in macht en heerschappij zijn. Hij zal uitblinken in liefde en onveranderlijke trouw. Voor vijanden zal Hij Zijn bloed en leven geven, zodat zij door Hem met God de Heere verzoend worden. Hij zal sterven voor de goddelozen, zodat zij vernieuwd en gerechtvaardigd worden en gesteld worden in de gemeenschap met de Heere. Hij zal groot zijn in vergaderen, roepen, onder-

houden en regeren. Hij zal zijn: Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredenvorst. Zijn grootheid zal overweldigend zijn. Het maakt het hart stil. Het zal hoop geven. Het zal moed en troost geven. Want wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk door Hem. Zwaar beladenen, diep gezonkenen, overtreders, afgedwaalden, ongehoorzamen, ongelovigen, hopeloze gevallen kunnen bij Hem terecht. En Zijn liefdeswoord staat op Zijn voorhoofd: "Kom tot Mij!" De jonge Maria tot wie het rijke woord "Deze zal groot zijn" gesproken werd, kreeg door het heilsgetuigenis van de Heere kleine gedachten van zichzelf. Elk heilswoord van de Heere verootmoedigt. Het is niet zo: wij klein en daarna de Heere groot. Het is andersom. Niemand wordt klein buiten het spreken en de werking van de Heere. Nu weten wij als er gesproken wordt over het groot maken van de Heere, dat dit niet betekent Hem groot maken. Dit is geheel uitgesloten. Hij is groot. Grootmaken is: Zijn grootheid opmerken, bewonderen, aanbidden en prijzen.

De heerlijkheid van Zijn Naam wordt bezongen. Zijn Verbondsnaam wordt beleden. Hij gedenkt Zijn verbond. In dat verbond heeft de Heere vastgelegd Zijn wil en Zijn daden. Zijn wil om zalig te maken en Zijn daden tot zalig maken. Maria is in haar uiting en lofprijzing niet een eenling. Het is opvallend dat de aanhef van haar lied een weerklank vormt op de oproep van de psalmen. Denk aan

psalm 103:1: "Loof de HEERE mijn ziel." Het groot maken zelf heeft zij van de vaderen geërfd. Woord en Geest gingen samenwerken. Het gesproken woord van de Heere tot het hart werd door de Heilige Geest ingedragen in het hart, zodat het geloofd werd en de rijkdom daarvan beleden, en dat met psalmen die daarvan spreken. Hoe goed is het dan ook vandaag in de eenzaamheid en in het huis van de Heere: "Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot, O Heere, der leger-scharen God, Zijn mij Uw huis en tempelzangen." Dan is het: De Heere is goed, en dat voor mij! Waarom? Om Zichzelfs wil. Voor Maria lag er een hele weg. Haar ondervindingen en gewaarwordingen zullen vele geweest zijn. De bestrijders zullen niet stilgezeten hebben, want het werk van de Heere wordt altijd aangevallen.

Echter, de overtuiging komt na korte of langere duur weer boven, dat het groot maken van de Heere, het denken aan de grootheid, de goedheid van de Heere geen inbeelding is, maar gave van de Heere, gegrond in het gesproken woord. Het woord wat Hij deed horen: "En zalig is zij, die geloofd heeft; want de dingen die haar van de Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden." Wat de Heere gesproken heeft, gebeurt! Hij staat er voor in. Het geloof in Hem wordt niet beschaamd. Zijn lofprijzing heeft grond. De Heere is groot. Groot van goedertierenheid, en Hij laat nimmer varen het werk Zijner handen. Hoop op Hem ellendigen, verwachters

van Hem worden verblijders. En zangers van Hem, gelovend Zijn belofte, worden zeker bestreden,

maar zullen zich verblijden, eeuwig verheugen in de vervulling van Zijn belofte. Hij zegt het immers:

“Dit volk heb Ik Mij geformeerd, en het zal Mijn lof vertellen.”

M.C. Tanis

Ambtelijke praktijk

Geen eenzijdigheid. Jakobus 1: 22- 24

Met nadruk zegt Jezus: het is of – of en niet en – en. Samengaan is uitgesloten. Gij kunt niet God dienen en de Mammon (Matth. 6:24). Dat wil niet zeggen dat dit het enige is wat Jezus voorhoudt. Horen en doen worden door Jezus benadrukt. Daarom legt Jakobus, als het gaat over de levenshouding, op beide de nadruk. Horen en doen. Dit nu staat niet los van het Woord van de Heere, van het Woord der waarheid (vs. 18). Het Woord dat waar, getrouw en betrouwbaar is. Nu zijn horen en doen wel onderscheiden, maar ze zij niet gescheiden. Ze zijn één.

Net zoals de wijnstok en de rank en net zoals het zaad en het koren. Vandaar dat er in de gemeente geen twee groepen zijn: hoorders en daders, een zondagschristendom en een maandagschristendom. Op beide valt hetzelfde accent. Zeker, de werkweek valt niet te onderschatten. Men leeft in een wereld die in het boze ligt en welk een hart heeft men zelf. Gods Woord wijst op beide. Maar dit is een troost en een kracht: de Heilige Geest is er, voor het horen op zondag en voor het werken in de week.

Waken

Wat nu ons leven betreft, moet er gewaakt worden voor eenzijdigheid. Zowel wat betreft het horen als wat betreft het doen. Het één moet leiden naar het ander. Horen moet leiden tot doen en doen moet leiden tot horen. Het blijft een wisselwerking in het leven. In dat licht wordt er door Jakobus scherp geschreven. Zo wie een hoorder is des Woords en niet een dader die is een man gelijk welke zijn aangeboren aangezicht bemerkt in een spiegel (vs. 24). We moeten niet voorbijgaan aan wat in de kanttekening staat. Gedacht wordt aan een man die valse besluitredenen maakt waarmee hij zichzelf bedriegt beslissende dat hij zalig zal zijn omdat hij een hoorder van het Woord is. Christus zegt (Lukas 11:28) Zalig zijn zij die Gods Woord niet alleen horen maar ook bewaren. In de gelijkenis van de twee bouwers wijst de Heere Jezus op de houding, de overtuiging van de dwaze bouwer. Hij luisterde naar Jezus de Profeet. Maar hij deed zijn eigen zin. Hij handelde naar zijn eigen wil (Matth. 7:28). Gaat het over de levenshouding dan dient

in elk deel van het ambtelijk werk erop gewezen te worden dat er geen ontkoppeling mag zijn tussen horen en doen. Het mag niet gelaten worden bij een opmerking. Praktisch dient er gesproken te worden. Vanuit de Schrift kan dit beschrijvend, en dat is onderwijzend, gedaan worden. Voor iedereen. Bijzonder op de zondag, pastoraal en gericht. Dan wordt naar gelang de tekst is, onderscheidenlijk, onderwijzend, gepreekt. Dan is een Bijbelse liturgie daar ook op afgestemd, waarin het Woord uitstraalt. Het waarschuwend element ontbreekt dan ook niet. Niet slechts een star appel met een barthiaans of puriteins sausje overgoten. Laten we acht geven waarvoor Jakobus waarschuwt. Illustratief wordt door hem gewezen op de schaduwkant van alleen het horen. Wanneer alleen het horen er is, zegt Jakobus, dan is men gelijk aan een man die voor een spiegel staat, zichzelf bekijkt en daarna vergeet hoe hij er uitziet. Het gebruik van een spiegel behoorde in de dagen van Jakobus ook tot het dagelijkse leven, zoals dat ook bij ons zo is. Kinderen wordt al geleerd om er mee om te gaan en waarom. Soms wordt gezegd: Man!, eerst in de spiegel kijken voor je weggaat. De vorm van de spiegel was in het verleden anders. De spiegel was van gepolijst zilver of koper gemaakt. Meestal waren de spiegels op een tafel bevestigd. Wie zich nu nauwkeurig wilde spiegelen en zijn eigen beeld in zich wilde opnemen moest zich over het metaal heenbuigen en er goed op kijken. Dus maar niet even terloops. Dat had geen enkel nut. Nu heeft Jakobus het over een persoon die nauwkeurig en oplettend in de spiegel kijkt. Hij ziet zijn eigen ge-

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een kerstmeditatie opgenomen van ds. M.C. Tanis over Lucas 1: 32 en 46 'Groot en groot maken'. Ds. M.C. Tanis schrijft over Jakobus 1:22-24 "Geen eenzijdigheid". Ds. P. Roos levert een bijdrage over de Gereformeerde Gemeenten. Ds. P. den Butter schrijft verder over koning Jojakim. Zelf schrijven we een artikeltje over een boek dat artikelen bevat over de Nederlandse geloofsbelijdenis van wijlen ds. D. Slagboom. Verder boekbesprekingen.

Kerstdagen en jaarwisseling

Jong en oud wensen wij gezegende Kerstdagen toe. De Heere geve dat de Zoon van God geboren worde in het hart of al meer gestalte zou mogen krijgen in het binnenste. De jaarwisseling nadert. Meerdere malen zijn roepstemmen uitgegaan die onderstrepen dat we hier geen blijvende stad hebben. De Heere sterke en trooste alle nabestaanden. De Heere geve dat ook in het jaar 2011 ons blad weer zal mogen verschijnen en Hij verbinde er Zijn zegen aan. De Heere gedenke redactieleden, commissieleden, medewerkers uit de kerken en van de drukkerij.

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 6 januari verschijnen. Kopij graag binnen dinsdag 28 december.

AvH

zicht, zijn aangeboren aangezicht, het gezicht van zijn geboorte. Zo staat het er en dat bedoelt Jakobus. Maar wat schrijft hij? De man heeft goed in de spiegel gekeken en zichzelf gezien maar staat op en gaat heen en vergeet hoe hij er uit ziet. Wat hij gezien heeft roept het één en ander op. Hij wil niet meer in de spiegel kijken. Of hij heeft de overtuiging dat het beeld nu anders is. Weg met de spiegel.

De wet

Het kan nu werkelijkheid zijn: weg met de spiegel van de wet. Er is nu alleen het kijken op een ander beeld. Op het levensbeeld van Jezus Christus. Zeker komt het op heiliging aan. Maar als het over de wet gaat, daar zijn we van verlost. Jezus heeft vrijgemaakt van de vloek van de wet. In die vrijheid leven we. Vandaar een opwekkende prediking en geen verdere ontdekkende prediking. We moeten opgewekt worden door woord en lied. Nu kan men ook steeds staren op de spiegel van de wet en verschrikt worden door wat men van zichzelf ziet. Verder komt het niet. De prediking van wet en evangelie haken niet in het leven. Er is ook geen doorwerking. Laten we er niet overheen lezen of overheen glijden wat er staat in ons leerboek in zondag 44: Waarom laat ons dan God alzo scherpelijk de tien geboden *prediken* zo ze toch niemand in dit leven houden kan? Eerstelijk opdat wij ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen en des te begeriger zijn om de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken. Daarna opdat wij zonder ophouden ons be-naarstigen en God bidden om de genade des Heiligen Geestes opdat wij hoe langer hoe meer naar het evenbeeld Gods vernieuwd worden totdat wij tot deze voorge-stelde volkomenheid na dit leven geraken.

Bemoedigend

Wie blijft zien in de spiegel van de wet wordt de spiegel van het Woord van het Evangelie niet onthouden. Troostvol wordt het oude zondaarsbeeld weggewist door het bedekkend bloed van de

Middelaar Jezus Christus. En het voortdurend gebed tot God om de genade van de Heilige Geest zal leiden of al meer leiden tot een leven van horen en doen. Een be-

Bijbelstudie

JOJAKIM - 2

Jeremia 36:11-36

Baruch heeft op het tempelplein Gods Woord gelezen. Wat de vele tempelgangers ermee doen wordt niet verteld. Wel horen we wat een van Baruchs luisteraars ermee doet, een zekere Michaja, zoon van Gemarja, de secretaris van de koning. Hij heeft Baruch horen lezen en hij vindt wat hij gehoord heeft belangrijk genoeg om verder verteld te worden. Het lijkt erop dat hij er diep van onder de indruk is.

Schrik

Hij snelt naar het paleis waar hij weet dat zijn vader is en inderdaad, in de kamer van een van de collega's van zijn vader, Elisama, vindt hij hem samen met nog een aantal andere regeringspersonen. Gebruiken deze mannen deze vastendag om zich nog eens nadrukkelijk te beraden op de situatie waarin Juda en Jeruzalem zich op dit moment bevinden? Michaja stoort hen in hun bespreking en vertelt zo nauwkeurig mogelijk wat hij Baruch heeft horen voorlezen.

De vorsten willen hier meer van weten. Ook zij zijn onder de indruk en zo komt het dat ze deze boodschap van Michaja niet afdoen als iets onbelangrijks. Stel dat dit waar is! Dan moeten zij vanuit hun verantwoordelijkheid wat doen. Maar dan moeten ze wel eerst weten hoe alles precies zit. Dus sturen ze een van hen, een zekere Jehudi, erop uit om Baruch te halen en voor hun oren te herhalen wat hij in de tempel aan het volk heeft doen horen.

Waarom, zo kan gevraagd worden, gaan ze niet met elkaar direkt naar de tempel om daar ten aanschouwen van het volk het voorbeeld te

geven? Het voorbeeld van verootmoediging door te doen waartoe de woorden van de rol oproepen. Nee, dat doen ze niet. Wel laten ze Baruch komen. Zit daar niet iets dubbels in?

Jehudi, die van afkomst een Ethiopiër is, zoals de naam van zijn overgrootvader Cuschi aangeeft, haast zich de opdracht uit te voeren. Hij vindt Baruch en brengt hem naar de vergadering in de kamer van Elisama. Daar wordt hem gevraagd de rol nog eens voor te lezen. Men behandelt hem beleefd. Baruch krijgt zelfs een stoel aangewezen. Dit en nog verschillende andere dingen lijken erop te wijzen dat men in deze kring niet zo negatief oordeelt over Jeremia en zijn boodschap. Men wil er in ieder geval naar luisteren en dan overwegen wat ze te doen hebben. Baruch leest opnieuw uit de rol en het duurt niet lang of in de kring van deze regeringspersonen ontstaat schrik. Als wat ze nu horen eens echt waar zal zijn! Jeruzalem verkeert toch al in een crisis en dan komt daar nu dit bericht nog eens overheen. Dit bericht namelijk dat de Heere Jeruzalem in de hand van de koning van Babel zal geven en dat het lot van de stad dus beslist is.

Er staat 'ze verschrikten de een tegen de ander'. Dat wil zeggen dat ze elkaar met angstogen aankijken en elkaar vragen: Wat moeten we doen? Ja, het zijn godsdienstige mensen, die met God en Zijn recht rekening houden, althans tot op zekere hoogte. Ze voelen ook wel aan dat er nu wat moet gebeuren. Er zal bekering moeten zijn om nog aan het dreigende oordeel te ontkomen. Maar toch nemen zij zelf geen initiatieven. Ze vinden dat de koning dat maar moet doen.

Maar als ze naar de koning gaan dan moeten ze er wel zeker van

De vorsten willen hier meer van weten. Ook zij zijn onder de indruk en zo komt het dat ze deze boodschap van Michaja niet afdoen als iets onbelangrijks.

M.C. Tanis

*Schijnbaar
onbewogen en
onaangedaan
luistert
Jojakim. Maar
als Jehudi dan
een aantal
stukken heeft
voorgelezen
geeft de
koning hem
het bevel om
de rol aan hem
te geven.*

zijn, dat dit alles echt is. Vandaar de vraag aan Baruch hoe alles in zijn werk gegaan is. Baruch verzekert hen dat de rol echt is. Hij heeft alles opgeschreven zoals Jeremia het hem voorzei. Heus, dit is via de profeet echt het Woord van God. Ze geloven Baruch en zeggen hem dat ze dit natuurlijk aan de koning moeten berichten. Alleen, dat kan dan wel eens verkeerd aflopen. Ze kennen de koning en ze weten hoe hij tegenover Jeremia staat en tegenover het woord dat hij spreekt. Van de Heere moet hij niets hebben en naar Zijn stem zal hij ook nu niet willen luisteren. Dat is wel gebleken toen Uria het Woord Gods sprak. Met hem heeft Jojakim toen korte metten gemaakt. Het zou daarom wel eens kunnen gebeuren dat de koning bevel zal geven om Baruch en Jeremia gevangen te nemen, zo niet erger. Daarom geven de vorsten Baruch maar alvast het dringend advies om zich samen met Jeremia te verbergen. Zij zijn bezorgd voor hen. Vandaar dit advies. Dat laatste is een mooie trek. Mooi is ook dat ze voor Gods oordeel schrikken. Hun geweten spreekt nog. Maar het heeft er anderzijds alle schijn van dat ze voor koning Jojakim nog bang zijn dan voor de Heere.

Jojakims reactie

Ze gaan naar de koning. Voor alle zekerheid nemen ze de rol niet mee. Je weet maar nooit wat de koning in een uitbarsting van toorn zou kunnen doen. Als ze echter aan Jojakim verteld hebben wat er intussen gepasseerd is en dat de boodschap van Jeremia weer geklonken heeft onder het volk, geeft de koning aan Jehudi het bevel om de rol te halen en eruit voor te lezen. Merkwaardig, Jojakim haat Jeremia en zou zijn woorden maar het liefst allemaal willen begraven. Maar toch wil hij ze eerst nog weer horen. Begrijpt de koning dan niet dat hij op deze manier geen enkel voorwendsel meer overhoudt? Nooit zal hij zich nu nog kunnen beroepen op onkunde. Hij weet het zo goed want hij heeft het zo goed gehoord!

Met spanning wachten de vorsten af wat er nu zal gaan gebeuren. Ze staan om de koning heen en zo horen ze de woorden die ze al eerder gehoord hebben. Weer ervaren ze het gevoel van schrik en ontzetting. Maar als ze dan letten op de koning dan verdwijnt hun schrik weer. Althans gedeeltelijk. Schijnbaar onbewogen en onaangedaan luistert Jojakim. Maar als Jehudi dan een aantal stukken heeft voorgelezen geeft de koning hem het bevel om de rol aan hem te geven. Met ontzetting zien de vorsten wat de koning gaat doen. Hij neemt een pennemes en snijdt daarmee de stukken die Jehudi gelezen heeft van de rol af. In het vertrek staat een vuurpan waarin vuur brandt. Het is namelijk winter en de gebeurtenis speelt zich af in het gedeelte van het paleis dat het winterhuis genoemd wordt. Welnu, de van de rol afgesneden stukken gooit Jojakim zonder enige aarzeling in dat vuur en de vorsten moeten toezien hoe de vlammen dat deel van de rol vertieren. De op dat deel van de rol geschreven boodschap van de Heere moet verstommen. Jehudi leest weer verder en na een poosje doet Jojakim hetzelfde. Totdat tenslotte de hele rol verbrand is en het Woord Gods niet meer bestaat. Zover durft Jojakim gaan. Ach, hij ging al eerder zover toen hij Uria liet doden. Verbaasd hoeven ze daarom niet te zijn. Jojakim staat nergens voor. Dat hebben Elnathan, Delaja en Gemarja ondervonden, die nog een poging deden om Jojakim ervan te weerhouden om de rol te verbranden. Het hielp echter niets. Wat ze ook zeiden, hij luisterde niet eens naar hen. Het gevolg van alles is dat de vorsten zich maar schikken in de situatie en verder niets zeggen tegen de koning. Ze beheersen zich, denkend aan hun eigen positie die ze er niet aan willen wagen. Het laat wel zien dat de sympathie die ze schijnbaar voor Jeremia en Baruch hebben en de indrukken die Gods Woord soms op hen maakt niet verder reiken dan de oppervlakte. Hun godsdienst blijkt slechts iets van de buitenkant te zijn. Jojakim is niet tevreden met het

verbranden van de rol; hij wil ook de schrijver ervan en diens secretaris in handen hebben. Ook van hen wil hij af. Jeremia's stem mag nooit meer spreken en Baruchs pen mag nooit meer iets op papier zetten. Jojakim staat zo vijandig tegenover Gods Woord dat hij het volledig uit zijn leven zoekt uit te bannen.

Zeg nu maar niet: Hoe bestaat het dat een zoon van zo'n godvrezende man als Josia, zo doet. We hebben dit soort dingen meer gezien en we zien ze nog. De Bijbel is vaker verbrand of op een andere manier vernietigd. De duivel wil de boodschap omtrent zonde en genade doen verstommen. Vandaar ook allerlei vormen van Schriftkritiek en al die pogingen om de Bijbel te vervalsen door er onze eigen meningen aan op te dringen. Jojakims zijn er altijd geweest en ze zijn er nog. Ze zullen er ook wel altijd blijven want het verzet tegen God en Zijn Woord houdt pas op als de nieuwe hemel en de nieuwe aarde er zijn.

Ons past het daarom goed in de gaten te houden dat de duivel altijd listen zal blijven verzinnen om ons Gods Woord te ontnemen. Wees op uw hoede voor Jojakim. En verfoei ook de houding van die regeringspersonen, die soms wel ernstig lijken, maar die in de grond van de zaak net zo onverschillig zijn als Jojakim.

De rol opnieuw geschreven

De rol is verbrand. Op de profeet wordt jacht gemaakt. Alleen, hij en Baruch zijn door de Heere verborgen. Dat wil zeggen dat ze echt veilig, ja onvindbaar zijn. Maar zal het hier dan eindigen? Zwijgt Gods Woord voortaan? Gaat het zoals Jojakim wil dat het gaat? God zegt dat Zijn Raad zal bestaan en dat Hij al Zijn welbehagen doen zal. Dat gebeurt nu ook. De Heere geeft Jeremia opdracht om Baruch opnieuw te dicteren. Wat op de eerste rol stond moet opnieuw op schrift gesteld worden met nog een aantal andere woorden van de Heere erbij. Jeremia zit weliswaar in zijn schuilplaats en van optreden in het openbaar is geen sprake, maar hij is niet werkeloos. Ook nu mag hij werk ver-

richten dat dienstbaar zal zijn in Gods Koninkrijk. Dat Woord zal blijven bestaan. God geeft het Jeremia opnieuw duidelijk voor de aandacht en Baruch hanteert opnieuw de pen. Met welk doel gebeurt het? Gods Woord moet bewaard blijven. Ook in de toekomst wil de Heere van Jeremia's profetieën gebruik maken. Als het dan niet kon dienen tot bekering van Jojakim en het volk van Juda, dan zullen er in de komende eeuwen mensen zijn die kunnen getuigen dat dit Bijbelboek in hun leven door de Heere gebruikt is tot hun zaligheid. In Luthers leven heeft deze geschiedenis zich bijna letterlijk

herhaald. Ook zijn leven werd bedreigd zodat hij zich schuil moest houden. Preken en doceren kon hij niet meer. Maar hij bracht zijn dagen niet door in ledigheid. In zijn schuilplaats ging hij de Bijbel in het Duits vertalen. Ook een van de eerste vertalingen in het Engels, die van William Tyndale, is voor het grootste gedeelte in allerlei schuilplaatsen tot stand gekomen. De Heere is wakker over Zijn Woord om dat te doen. Dat heeft Hij nadrukkelijk tot Jeremia gezegd toen Hij hem riep tot profeet (Jer. 1:12). Hier ziet de profeet het. Wat zal het hem een wonder geweest zijn om dagelijks te mogen verkeren in de schaduw van de

Almachtige (Ps. 91:1). Daar, in die schaduw mag hij werken. Werk verrichten ten dienste van de verbreiding van Gods Woord. Jeremia weet het weer: de Jojakims zullen het niet winnen.

Ook Jojakim zal het weten, vroeg of laat. Zijn listen worden verijdeld. Tegen God strijden is onbegonnen werk. Gods Woord tot zwijgen brengen? Als we dat proberen dan zal het enige resultaat zijn dat we zelf tot zwijgen gebracht worden. Alle mond zal immers gestopt worden.

P. den Butter

Kerkelijk actueel

Gereformeerde Gemeenten

Uit reacties op mijn artikel over de HSV is mij gebleken dat er op het grondvlak van onze kerken en ook elders, veel verwarring heerst. Ik wil het echter voor dit moment laten bij wat er geschreven is. Er waren er, die mijn intentie hadden ontdekt, om in ieder geval de HSV niet op de kansel te gebruiken. Er waren ook meerderen, die het op prijs hebben gesteld dat ik anderen niet veroordeeld heb. Integendeel, ik wilde hen erkennen als broeders, die handelen vanuit oprechte bedoelingen.

Hieraan moest ik ook denken in verband met een ander onderwerp. Ik heb kortgeleden ook geschreven over de Synode van de Geref. Gemeenten (GG). Ik heb daarin mijn waardering geuit voor die wijze van vergaderen en ook voor de agenda die daar diende. Terloops heb ik in een enkel zinnetje gezegd: "Over een zaak als de toeëigening hebben wij ook verschillen met de GG, maar ik wil die verschillen nu niet overaccentueren". Ik ben door meerdere lezers aangesproken en men vroeg mij wat die verschillen dan zijn. Omdat ik beloofd heb daar nader op in te gaan, wil ik dat nu doen. Maar dan wel vanuit dezelfde bedoeling, namelijk om geen onnodige kritiek te spuien. In kerkelijke geschillen gebeurt dat helaas te vaak. Ik ga proberen om zo te schrijven dat ook hier de

kloof niet vergroot wordt, maar juist verkleind. We lezen in zondag 48 van de Heidelbergse bekende woorden: "Bewaar en vermeerder Uw kerk". Hier zijn twee zaken aan de orde. Als het gaat om het bewaren, dan mogen we daar ook onder verstaan het hoeden van de schapen en het voortleiden van Gods volk op de weg des levens. We kunnen dat vatten onder de noemer van bevindelijke prediking. Onder het andere, namelijk de vermeerdering van de Kerk versta ik dan de prediking tot onbekeerden, tot hen die nog buiten Christus leven. Ik neem dan waar, voor zover mij mogelijk is, dat het bewaren van de Kerk centraler staat in de prediking van de GG, terwijl het vermeerderen in onze preken meer naar voren komt. Ik teken hierbij aan dat ik, sprekend over de GG

en onze kerken (CGK) het oog heb op het eigenlijke beginsel dat die kerken en gemeenten kenmerkt. Er zijn in beide kerken geluiden, die afwijken van dat kerkelijke beginsel. Die afwijkingen in onze kerken zijn mij meer en beter bekend dan die bij de burens, dat spreekt vanzelf. We hebben doorgaans de neiging om ontsporingen te zwaar te accentueren. Dat gebeurt aan twee kanten. Tegenwoordig schieten heel veel voorgangers door naar de vermeerdering van de kerk. De grote steden vooral zijn dan het doelwit. Deze bewogenheid is goed en ik moest daar meer van hebben, maar in die visie komt het bewaren van de Kerk ernstig te kort. Daar zijn voorbeelden van in ons eigen kerkelijke leven.

Bewaring van Gods volk is nodig. Gods Kerk staat onder zware druk. Dat is van alle tijden. Denk maar aan de zeven gemeenten. Of aan de brieven aan de Galaten en de Hebreeërs, waar de leer van vrije genade zo klemmend moet worden voorgesteld en gehandhaafd, omdat velen weer terecht kwamen onder de wet. De Heere Jezus sprak over Zijn schapen en Zijn

"Over een zaak als de toeëigening hebben wij ook verschillen met de GG, maar ik wil die verschillen nu niet overaccentueren".

Waar ligt dan de kracht van de prediking binnen de CGK? We zijn geneigd deze te zien in de vermeerdering van de Kerk. Een appelerende prediking, die onbekeerde mensen aanspreekt.

lammeren. Er zijn gebrokenen, verlorenen, zieken en afgedwaalden onder Gods kinderen. In de psalmen blijkt hoe velerlei nood er is op de geloofsweg; noden van gemis en aanvechting, van beproeving en kastijding, van duisternis en strijd. Bunyan geeft een helder beeld van de vele gevaren die de weg naar Sion omgeven. Van mooi-prater tot reus Wanhoop toe. De heilsorde is gegrond op Gods Woord: roeping, wedergeboorte, bekering, geloof, rechtvaardiging en heiliging. Dit is geen spoorlijn met stations, maar er ligt een zekere orde in, die we in Gods Woord ook terugvinden. In hoeverre is de weg van de OT-ische Kerk of die der discipelen ook nog maatgevend voor ons? Hier ligt de kracht van de prediking in de GG. Er wordt geestelijk onderwijs geboden aan hen die daarom verlegen zijn.

Waar ligt dan de kracht van de prediking binnen de CGK? We zijn geneigd deze te zien in de vermeerdering van de Kerk. Een appelerende prediking, die onbekeerde mensen aanspreekt. Dat wordt dan gedaan door waarschuwingen voor de zonde en de eeuwigheid. Er zal verder diepgaand ingegaan moeten worden op de noden van hen die nog voor eigen rekening leven. Je kunt immers ook op velerlei verschillende manieren onbekeerd zijn. Vroom of goddeloos, ernstig of oppervlakkig, werelds of kerkelijk, jong of oud, enz. Het vraagt veel aandacht om zondaren te leiden op de weg naar Christus. De één komt uit Samaria, de ander uit Jeruzalem. De Heere Jezus heeft over de hele stad Jeruzalem geweend. Hij had zowel oog voor de wijze maagden, alsook voor de dwaze.

De moederbelofte geldt heel de mensheid. Alle creaturen moeten onderwezen worden. De profeten spraken tot heel het volk. Christus leerde ook de schare.

In deze weergave is het niet òf-òf, maar het moet zijn en-en. Ik heb heel wat preken mogen houden, maar nu weet ik beter dan jaren geleden dat hier een waaier, een spectrum ligt, dat breed en wijs is.

Ik weet dan als eerste dat de tekst

ons wel echt moet leiden en dat we alleen maar het Woord kunnen naspreken, anders komen we in een moeras terecht.

Een andere vraag is nu hoe dat verschil is ontstaan. Er zijn oorzaken. Deze worden verschillend benoemd. Zit het verschil in de verbondsleer? Daarover werd immers in het verleden veel geschreven. U raadt het: twee of drie verbonden. Maar die discussie is verstild. Wat hiermee nauw samenhangt is de betekenis van het genadeverbond, van de doop. We zeggen in de CGK, dat de gehele gemeente in het verbond is. Dat kunnen we zeggen omdat we ook weten dat het genadeverbond niet zozeer met de uitverkorenen is opgericht, maar met Abraham en zijn natuurlijk zaad, de hele gemeente dus. We zien een duidelijk onderscheid tussen de uitverkiezing en het genadeverbond. Het stroomgebied van het verbond is breder dan de bedding van de uitverkiezing. In het verbond te zijn, betekent geenszins dat men nu ook behouden is of zal worden. Ismaël was in het verbond, want hij was besneden. Desondanks stierf hij zonder God. Als er dan staat: "In Izak zal u het zaad genoemd worden", dan betekent dit dat alleen Izak deelt in de weldaden en de toepassing van het verbond. Heel Israël was in het verbond en deswege deelden zij in de belofte van het land Kanaän, maar zij zijn er niet gekomen. Zij misten de toepassing, de betekende zaak. Dat lijkt me duidelijk, maar het blijkt dat daar anders over gedacht wordt. Ook voor die visie zullen er overwegingen gevonden kunnen worden. Er wordt gesproken over de twee verbonden (Gal.4:24). Vanuit deze en andere teksten komt men dan anders uit. Ik bedenk hierbij dat de meeste theologen uit de (Nadere) Reformatie in deze richting dachten. Onze kijk op het verbond (CGK) werd het meest gevonden bij hen die Remonstrants dachten! Dat zegt wel wat. De verbondsleer in onze kerken zal zeker hebben bijgedragen aan een veel te optimistische visie op de gemeente. Niettemin ben ik overtuigd dat de

doop en het verbond voor iedere gedoopte betekenis heeft. Dat zegt ook de Catechismus (antw.74). De verbondsbeloften gelden de gehele gemeente. Ook dat wordt in de GG anders gezien. De beloften van het genadeverbond zijn alleen voor Gods volk. Is de kloof hier diep? Ik denk het niet. In de GG wordt wel gesteld dat er algemene beloften zijn voor onbekeerden. Er is ook een aanbod van genade. In de CGK weet men ook dat er voorwaardelijke en onvoorwaardelijke beloften zijn. Praktisch ligt dat dicht bij elkaar. Daarom mogen we deze verschillen niet overmatig duiden.

Nu lees ik op een website (geen officiële) het volgende: "De uitspraken van de synode vormen een duidelijke tegenstelling met het geen met name in de Christelijke Gereformeerde Kerk werd geleerd en gepredikt. Wat de synode uitsprak komt o.a. op het volgende neer: het verbond der genade staat onder de beheersing van de uitverkiezing ter zaligheid; Het eigene van de Gereformeerde Gemeenten komt inzake de prediking openbaar in de grote plaats die hierin aan de toepassing van het heil wordt gegeven. Aan de persoonlijke beleving van dit heil (bevinding) wordt veel aandacht geschonken. Men voelt zich hierin verwant met de beweging der Nadere Reformatie".

Men kan hieruit concluderen dat niet alleen het verbond, maar ook de prediking onder die beheersing staat. Wij leren hopelijk tenvolle de uitverkiezing, maar deze beheerst de prediking niet. De CGK stellen de prediking niet onder de beheersing van de verkiezing, maar weer wel onder die van het soevereine werk Gods, evenwel met volle handhaving van de verantwoordelijkheid van de zondaar. Verder zijn er die menen dat de prediking ook onder de beheersing staat van een bepaalde heilsweg, wat een schematisering inhoudt. Daarvan zijn tekenen te zien, maar het is te verwerpen als men aan sommige predikanten aanduidingen verbindt als stappenplan en standenleer. Dat kan incidenteel best zo zijn, ook onder ons wel, maar daarmee mag de

naam van bijvoorbeeld Ds. Moerkerken niet verbonden worden. In meerdere gevallen kunnen de verschillen zwaar wegen. De laatste jaren is men binnen de GG ook bezig met het verleden (Di. C. Harinck en M. Golverdingen) en we laten deze zaken graag voor de Gemeenten zelf.

Ik hoop hiermee enige duidelijkheid te hebben verschaft over de beide kerken. Lezers echter hebben hun eigen ervaring. Ik denk aan het lijvige werk van K. van der Zwaag. In mijn ogen heeft hij veel aangedragen waarover we allen moeten blijven nadenken. Jammer dat zulke boeken met alle arbeid daaraan verbonden, weer zo snel vergeten worden. Bekend is verder de reactie van Blauwendraad, die

m.i. niet zuiver met zijn kritiek omgaat. Ook binnen de GG zijn er plaatselijke verschillen. Dat geldt ook van ons, ook binnen gemeenten die in de rechterflank leven. We zouden veel van elkaar kunnen leren. Hopelijk zal dat nog eens gebeuren.

Eigen ervaringen: Ook die broeder uit de GG, die zich volkomen kon verenigen met hetgeen in ons blad wordt geschreven. Bij het licht van Gods Geest zijn de verschillen niet onoverkomelijk.

U merkt misschien op dat ik de GG anders beoordeel dan de GKV. Dat valt niet te ontkennen. Het hangt samen met de plaats waar we staan. Maar over beide kerken moeten we wel eerlijk en zuiver schrijven.

Tenslotte: welke kerk kan zich in deze tijd verheffen? Waar dringt de wereld niet binnen? We strijden allen tegen de wereld, maar de wereld is al lang binnen de muren. Alleen de Heilige Geest en Hij dan ook echt alleen zal in al de waarheid leiden. Vanuit die leiding zingen we: "Ik ben een vriend, ik ben een metgezel van allen die Uw naam ootmoedig vrezen". De kring van die allen is oneindig groter dan die van de CGK of de GG. Het zijn zij die waarachtig gereformeerd zijn. Ze zijn ook hervormd. Ze zijn ook christelijk. Het is de kleine kudde en de schare die niemand tellen kan.

P. Roos

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [41]

De Heere Jezus is een volkomen Zaligmaker. Dat belijdt de kerk der eeuwen. Hij is het dan ook waard dat Zijn kerk die volkomenheid erkent en er geheel en van harte uit leeft. Onze Heidelberger belijdt dat zo krachtig in zondag 11: "... want van twee-en één: of Jezus moet geen volkomen Zaligmaker zijn, of die deze Zaligmaker met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben wat tot hun zaligheid van node is." De vorige keer hebben we gezien dat die volkomen Zaligmaker ook volmaakt gehoorzaam is geweest aan Zijn Vader. Niet alleen heeft Hij de toorn van God, waaronder Zijn kerk had moeten verzingen, volkomen voor de Zijnen gedragen (Zijn lijdelijke of passieve gehoorzaamheid), maar ook heeft Hij alle gehoorzaamheid en gerechtigheid van de goddelijke Wet voor de Zijnen vervuld (Zijn dadelijke of actieve gehoorzaamheid).

Het einde Zijns levens

Ons formulier erkent dat de gehoorzaamheid van Christus zich uitstrekt over Zijn hele leven. Vanaf de wieg tot het graf. In dit geval: vanaf de kribbe van Bethlehem tot en met het kruis van

Golgotha. Zowel de lijdelijke als ook de daadwerkelijke gehoorzaamheid van de Heere Jezus strekken zich uit "van het begin Zijner menswording tot het einde Zijns levens." Dat is geheel terecht zo gesteld. Geheel gewillig was de Zoon van God naar de aarde gekomen. Geheel gewillig ging Hij de weg van de ontvangenis in de schoot van Maria en de weg van de natuurlijke geboorte. Zo wilde de Vader het. En zo wilde daarom Jezus het ook. "Uw Wet is in Mijn binnenste!", zo had Hij het in de stilte van de eeuwigheid al beleden. "Zie, Ik kom! Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen..." [Psalm 40]. En Hij heeft het gedaan! Dat heeft Zijn hele leven gegolden. Die gehoorzaamheid was er elke dag en elk uur.

Wel, deze werkelijkheid beklemtoont het formulier helder en duidelijk. De Heere Jezus is een volkomen Zaligmaker. Van Hem geldt het, wat van niemand op aarde heeft gegolden of gelden zal: Zijn hele leven was dienen...

Maar nu spitst het formulier die dienst van de Heere Jezus toch toe op het einde van Zijn leven. Wat we zojuist gezien hebben, blijft recht overeind staan. Maar de gehoorzaamheid van de Heere Jezus

aan Zijn Vader en aan de missie die Deze Hem heeft opgedragen, is toch wel bijzonder aan het slot van Zijn aardse leven gebleken. Daar gaat ons formulier nu nader op in. Op het lijden van de Heere Jezus in het bijzonder. Zijn lijden in Gethsemane, op Gabbatha en op Golgotha. Olevianus heeft dat heel ordelijk beschreven. Naar de orde van de fasen van het lijden van Christus. Ik wijs u in dat verband op de volgende zinsneden van ons formulier:

- De Heere Jezus heeft "het bloedige zweet in de hof uitgedrukt..." Dat wijst op Zijn diepe lijden in de hof Gethsemané.
- Hij heeft "ontelbare (= ontelbare) smaadheden geleden..." Zo is het ook: de Heere Jezus is bespot, bespuwd, gehoond en gelasterd. Dat vond vooral plaats toen Hij terecht stond voor de hogepriester en voor Pilatus. Hij is als een spotkoning aan het volk ten toon gesteld.
- De Heere Jezus is "onschuldig ter dood veroordeeld..." "Ik vind geen schuld in Hem", verklaarde Pilatus. Ten bewijze daarvan waste hij zijn handen. Maar desondanks gaf hij Hem over om gekruisigd te worden.
- Tenslotte heeft Christus "Zijn

Geheel
gewillig ging
Hij de weg van
de ontvangenis
in de schoot
van Maria en
de weg van
de natuurlijke
geboorte.

Elk onderdeel
van het lijden
van de Heere
Jezus wilde
een kostelijke
heilsweldaad
te voorschijn
brengen. Het
mocht niet
voor niets zijn.

gezegend lichaam aan het kruis laten nagelen...” Hij gaf Zich over aan die smadelijke, smartelijke en vervloekte dood, namelijk die aan het kruis. Het was aan datzelfde kruishout dat Hij Zich *“vernederde tot in de allerdiepste versmaadheid en angst der hel...”* Zijn nederdaling ter helle toen Zijn Vader Hem verliet gedurende de drie volle uren duisternis.

“Leer mij, o Heer”, Uw lijden recht betrachten. In deze zee verdrinken mijn gedachten...” Zo zingt een oud lied. De beste plaats om het lijden van de Heere Jezus te betrachten en te overdenken, is aan de tafel van het Verbond. Het is de plaats die de Heere Jezus Zelf heel bijzonder met dat doel aan Zijn kerk heeft gegeven. Twee maal klinkt het uit Zijn mond, als Hij met Zijn jongeren het brood breekt en de beker deelt: *“Doet dat tot Mijn gedachtenis!”* Zelf brengt de Meester de inzet van deze maaltijd des Heeren in verband met Zijn aanstaande lijden. *“Ik heb grotelijks begeerd dit Pascha met u te eten, eer dat Ik lijde.”* Sprekend over het brood dat Hij ronddeelt, spreekt Hij dan niet over Zijn lichaam: *“...hetwelk voor u gegeven wordt?”* Idem ten aanzien van de wijn. Klinken dan niet de woorden: *“Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt?”* Ja, alles vindt hier plaats onder de zware slagschaduw van Zijn bittere lijden en Zijn aanstaande sterven. Als de Heere Jezus Zijn discipelen dan ook opdraagt om dat te doen en te blijven doen “tot Mijn gedachtenis”, dan zullen we hierin toch heel bijzonder een opdracht tot het gedenken van Christus’ lijden en sterven moeten zien.

Het is dan ook ongetwijfeld om die reden dat Olevianus zo uitvoerig dat lijden van de Heere Jezus onder woorden brengt. En hij doet dat op een wijze die intense geladenheid en vurige betrokkenheid verraadt. Ik zeg het nog niet goed. Olevianus laat met deze welgekozen woorden blijken dat hij een geestelijke verbondenheid kent tot de heilsfeiten die hij hier met tref-

fende woorden aanduidt. In wat hier beschreven wordt, ligt zijn leven. Daarop is zijn ziel gericht. Ik schreef het al eerder: zijn hart gaat sneller kloppen als hij zich te binnen brengt het grote offer dat de Borg geheel vrijwillig en tevens volkomen voor zondaren heeft gebracht. “Mij ten goede...”, zo klinkt door alle woorden heen de belijdenis van dit gedeelte.

Opdat

Dat blijkt ook wel, als we de inhoud van deze alinea nog eens extra tot ons laten doordringen. Want Olevianus beschrijft hier niet alleen het diepe lijden van de Heere Jezus, in een aantal fasen, maar hij knoopt aan elk van die zinnestukjes nog een bijzin vast. Vier keer staat daar het woordje “opdat...” Elke stap op de lijdensweg heeft een doel gehad, zo heeft Olevianus ontdekt. Elk onderdeel van het lijden van de Heere Jezus wilde een kostelijke heilsweldaad te voorschijn brengen. Het mocht niet voor niets zijn. Geen stap zou de Heere Jezus zetten op deze diepe weg, of *“daar druipet het al van vet. Daar doet Hij het al ten zegen gedijen...”* [Psalm 65]. Zo was het door Jesaja al geprofeteerd. Als de komende Knecht des Heeren Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld zou hebben, zo zou Hij zaad (= vrucht) zien. Het welbehagen van de Heere zou door Zijn hand gelukkiglijk (= voorspoedig) voortgaan [Jes. 53: 10]. Nee, het zou niet zonder heilrijk en heilzaam resultaat zijn. De Heere Jezus is een volkomen Zaligmaker, zowel in verwerving als in toepassing.

De samensteller van het formulier waagt het zelfs om bij elk van die stappen op de lijdensweg een aparte zegen te vermelden.

- De Heere Jezus heeft *ontelbare smaadbeden en lasteringen geleden*. Waartoe? Opdat ik nimmer te schande zou worden. Namelijk in het gericht van de heilige God. Opdat de smaad en laster mij alsdan bespaard zouden blijven. De duivel, de aanklager van de broeders en zusters, staat gereed - dan en, ja ook nu al - om ze onder zijn schimp en smaad te bedekken. “Maar,

duivel!, Mijn Zaligmaker heeft die last al op Zich gekregen. En daarom ga ik vrijuit!” Zo mag Gods kerk het gedenken en bedenken aan de tafel. Trouwens, niet minder voor en na de tafel.

- De Heere Jezus is *onschuldig ter dood veroordeeld*. Waartoe? Opdat ik voor het gericht van God zou vrijgesproken worden. --- Maar dat kan helemaal niet... Want: “God, enkel Licht, voor Wiens gezicht, niets zuiver wordt bevonden, ziet Mij bevlekt, met schuld bedekt, misvormd door duizend zonden...” Het is waarlijk onmogelijk dat ik voor het gericht van God zou worden vrijgesproken. Ik moet me eerder aanklagen! Ik ben de dood schuldig! En dan toch vrij...? Ja, maar niet anders dan alleen vanwege Hem. Aan Wie het doodvonnis werd voltrokken, opdat Hij een oorzaak van leven en zaligheid voor de Zijnen zou zijn.

Er volgen in het formulier nog twee heilsfeiten met even zo vele heilsweldaden: de kruisiging en de nederdaling ter helle. Gods kerk leert het in verwondering belijden: “Hij de vervloeking, ik de zegening; Hij de verlating, ik de aanneming.” We zullen daar Deo volente de volgende keer meer van horen.

Voor dit keer lees ik met u nog een stukje in een preek van dr. H.F. Kohlbrugge, getiteld *‘De Heiland, dragende Zijn kruis.’* U vindt het in de bundel *Lijdenspreken* (Amsterdam 1941) en tevens in *De lijdende Christus* (Kampen 2006).

“Mijn geliefden! O welk een liefde is de liefde van Christus! Wat zullen wij daarvan te roemen hebben, wanneer wij Hem zien, gelijk Hij is! Ja dan, eerst dan zullen wij het kruis recht gevoelen, wat het inhoudt en zeggen wil: mijn kruis werd Zijn kruis! Hier in dit aardse leven weten wij nog niet wat wij zijn zullen. Maar dat Hij het onze tot het Zijne heeft gemaakt, en het Zijne tot het onze, daarover moeten wij toch heilig lachen, al deden wij het ook gelijk Abraham, die op zijn aangezicht viel en lachte, toen hem Christus beloofd werd; want hij meende, dat zou toch uit hem wel niet mogelijk zijn. En gij allen, lacht van loutere vreugde Gods,

gij wien het schier onmogelijk dunkt te zijn dat de Hoge en Verhevene, bevonden als een mens gelijk wij, uw kruis gedragen heeft. Want Hij heeft het werkelijk gedaan. Uw smaad is van u genomen, uw schande is weg, gij zijt met eer en heerlijkheid bedekt. Al kunt gij het ook niet geloven, gij moet het nochtans geloven, want het is geschied! (...)

Gelijk Hij het in Gethsemane maakte, toen Hij zeide: Indien gij Mij zoekt, zo laat dezen heengaan!, zo ook op de weg naar Golgotha, toen Hij Zijn kruis droeg. Dat wil toch niets anders zeggen dan: Uw vloek is Mijn vloek, uw smaad Mijn smaad, uw schande Mijn schande, uw schuld Mijn schuld, uw straf Mijn straf. Ik ruil met u, verslagen gemoed. Ik ruil

met u, verbrijzelde ziel, gij zult niet meer treurig en zo diep bedroefd zijn. Roem, gij onvruchtbare, en juich in de vreze Gods. Ik zweer u: wees gezegend met Mijn zegen, en wees een zegen. Al wat u beangstigt, is Mijn, en al wat u vrolijk maakt, dat zal het uwe zijn! Uw schuld heb Ik op Mij genomen, gij zijt vrijgesproken!”

J.M.J. Kieviet

Sprekend verleden

De Nederlandse Geloofsbelijdenis

Het is een goede zaak dat de artikelen die in het verleden in ons blad 'Bewaar het Pand' gepubliceerd werden door wijlen ds. D. Slagboom over de Nederlandse Geloofsbelijdenis zijn uitgegeven in boekvorm. Het keurig uitgegeven boek bevat een uitvoerige toelichting op de inhoud van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. We willen iets van de inhoud van dit boek weergeven. Er is in onze tijd een afnemende kennis van Gods Woord en de daarop gegronde belijdenis. Het zou een goede zaak zijn dit boek aan te schaffen en te lezen als een middel om de kennis te vergroten. We willen u dit boek van harte aanbevelen. Moge de Heere de lezing ervan zegenen.

De vleeswording van Jezus Christus

Juist in deze adventstijd lijkt het ons goed bij artikel 18 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis stil te staan. In dit artikel gaat het immers over het aannemen van de ware menselijke natuur door de Zoon van God. Boven artikel 18 staat: "Van de vleeswording van Jezus Christus". De HEERE heeft de beloften van het Oude Testament aangaande de geboorte van Zijn eniggeboren Zoon vervuld. Die geboorte ging eenzijdig van God uit. Toen de volheid des tijds gekomen was, heeft God Zijn Zoon uitgezonden. Op de door God bepaalde tijd heeft de Zoon van God de ware menselijke natuur aange-

nomen uit vlees en bloed van de maagd Maria door overschaduw van des Heiligen Geestes. We mogen dat in de gang van het kerkelijke jaar in de maand december weer gaan herdenken. Uit vrije liefde zond God Zijn Zoon naar een wereld vol vloek en ellende. God zond Zijn zoon om voor Zijn Kerk volkomen te betalen door Zijn lijden en sterven. We lezen op blz. 126 "God heeft Zichzelf gegeven in het geschenk van Bethlehem. Hij gaf het liefste wat Hij had. Hij heeft Zich uitgeput in het geven. Het is hier alles vol van de eenzijdige liefde van God. Liefde die onpeilbaar is, die bewonderd wordt tegen de achtergrond van de nameloze schuld en ellende van gevallen zondaren."

De gestalte van een dienstknecht

Gods Woord en de belijdenis spreken erover dat Christus is gekomen in de gestalte van een dienstknecht. Christus heeft die gestalte aangenomen. Zijn menswording is een daad, een activiteit. We lezen op blz. 127 en 128 "Zo is Zijn geboorte een daad van Zijn liefde. Hij heeft Zichzelf willen vernederen en dat metterdaad gedaan! Hij was in de hemelse heerlijkheid. In de gestaltenis Gods, Gode evengeliek. Echter, Hij heeft het 'geen roef geacht' om zo te zijn (Filippenzen 2 vers 6).

Hij heeft die heerlijkheid immers niet gebruikt voor Zichzelf, niet naar Zichzelf toegehaald. Dan was er nooit zaligheid geweest voor arme zondaren. Hij heeft echter ter wille van hen de heerlijkheid van de hemel en al de eer die Hij daar van Zijn Vader en de engelen ontvangt, prijsgegeven. Hij heeft afgezien van de heerlijkheid, van het 'in de gestaltenis Gods zijn' en de dienstknechtgestalte aangenomen. Hij wist wat Hem te wachten stond, namelijk dat hij Zich steeds meer moest vernederen, zelfs tot in de dood. Toch weerhield Hem dat niet. Hij kwam en boog als de Knecht aller knechten onder de schuld, onder de vloek van de wet. Zo werd Hij de mens gelijk. We kunnen wel zeggen: aan de gevallen mens gelijk. We lezen dat in het vervolg: 'Waarachtiglijk aannemende een ware menselijke natuur, met al haar zwakheden...' Hij verscheen niet in de heerlijkheid van de goedgeschapen natuur van de eerste Adam, maar in de menselijk natuur zoals die door de zonde ontlusterd was. Hij kwam in 'de gelijkheid des zondigen vlees'. Hij bleef God, maar de heerlijkheid van Zijn goddelijkheid was verborgen achter de wolken van Zijn dienstknechtsgestalte. Onpeilbaar diep is de liefde van de Vader, Die Hem gegeven heeft. Echter wie zal Zijn liefde – de liefde van de Zoon – meten, die

We zijn door
onze zondige
ontvangenis
en geboorte
voorwerpen
van Gods
toorn.
Christus is
zonder zonde
ontvangen en
geboren.

Wie met die
God in zijn
leven te doen
krijgt, komt
erachter
dat het van
eigen kant
onmogelijk
is met Hem
verzoend te
worden.

Zich zó heeft willen vernederen? Voor iemand die eigen schuld tegenover God leert kennen, wordt het alleen maar een wonder. Zo'n Zaligmaker is Hij, Die voor die schuld betaalt."

Uitgenomen de zonde

Wij worden allen in zonde ontvangen en geboren. Op ieder mens rust van nature de schuld en het rechtvaardig oordeel van God. We zijn door onze zondige ontvangenis en geboorte voorwerpen van Gods toorn. Christus is zonder zonde ontvangen en geboren. Die heilige ontvangenis en geboorte werpt nuttigheid af voor Gods kinderen. Het leerboek van de kerk zegt in zondag 14 vraag en antwoord 36 dat Christus met Zijn onschuld en volkomen heiligheid de zonde waarin de Zijnen ontvangen en geboren zijn voor Gods aangezicht bedekt. Christus is waarachtig mens en toch de Heilige. We lezen daarover op blz. 128 "Wij zijn allen in zonde ontvangen en geboren. Op ons rust de schuld en de doem. Maar nu heeft God Zelf door het wonder van Zijn Almacht wat nieuws geschapen op aarde. Door de ontvangenis van de Heilige Geest is de moederschoot van Maria geheiligd, zó dat Jezus zondeloos ontvangen en geboren is. De engel Gabriël sprak daarvan tot Maria: 'De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom ook dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden' (Lukas 1 vers 35)."

Immanuël

Christus draagt veel namen. In

artikel 18 van de Nederlandse geloofsbelijdenis worden er enkele genoemd: een Spruite Davids; een Scheut uit de wortelen van Isaï. De laatste naam die in artikel 18 wordt genoemd is Immanuël. We geven een citaat van blz. 129: "Artikel 18 eindigt zo bijzonder. Het blijkt dat het niet om een beschouwing gaat buiten de zaligheid om. Ook niet om een strijd die slechts een bijzaak raakt. Het gaat om de belijdenis van Immanuël, dat is 'God met ons'. Christus is Immanuël geworden, doordat Hij het vlees en bloed van zondaren heeft aangenomen. Daar hangt alles van af. Wij hebben God naar recht tegen ons gekregen. Wie daaraan voorbijgaat, begrijpt ten diepste deze Naam niet. Voor zo iemand is het vanzelfsprekend dat God met ons is. Echter, in onze belijdenis gaat het om de rechtvaardige God, Die vordert dat de menselijke natuur, die gezondigd heeft, voor de zonde betaalt. Wie met die God in zijn leven te doen krijgt, komt erachter dat het van eigen kant onmogelijk is met Hem verzoend te worden. Voor hen wordt deze Naam zo rijk van inhoud en troost. 'God met ons': dat is het geschenk van Bethlehem. Want Hij is in dat vlees afgedaald en heeft zo verzoening willen verwerven. Zo besluit dit artikel met: 'Dat Hij in der waarheid onze Immanuël is...'"

Ds. D. Slagboom, Belijden en beleven, Een praktische toelichting op de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Gebonden, 413 blz., € 27,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2250-7.

A. van Heteren

Boekbesprekingen

Dagboeken 2011

Bij uitgeverij 'de Ramshoorn', Goes, verscheen opnieuw een dagboek getiteld "Overdenken met de kanttekeningen." De ondertitel luidt 'Bijbels dagboek voor jong en oud.' Meerdere predikanten van de Gereformeerde Gemeenten hebben hun medewerking verleend, ook reeds overleden predikanten. Het gebonden dagboek is keurig uitgevoerd, kost € 15,95 (na 31 dec. 19,95) ISBN 978-94-611-5007-3.

Bij uitgeverij De Banier, Apeldoorn, verscheen een Bijbels dagboek voor jongeren vanaf 16 jaar "Wegwijzer", paperback, € 13,90. Aan dit dagboek hebben 27 predikanten uit de Gereformeerde Gemeenten meegewerkt.

Bij uitgeverij Den Hertog, Houten, verscheen een dagboek voor jongeren in de leeftijd van 14+ "Raak!" € 12,90, ISBN 978-90-331-2304-7. Verschillende predikanten uit de Hersteld Hervormde Kerk en uit de Christelijke Gereformeerde Kerken verleenden hun medewerking. De uitgave kwam tot stand in samenwerking met het Landelijk Contact jeugdwerk Christelijke Gereformeerde Kerken en de Hersteld Hervormde Jongerenorganisatie. Genoemde dagboeken zullen onder de doelgroepen hun weg wel weten te vinden.

Stichting steun
Messias
belijdende
Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevond
of verenigingsavond

PASSIO
praktijk voor maatschappelijk werk

Hulpverlening
aan jongeren en volwassenen.

Veenendaal
Kerkwijk 56 -1
(naast station Veenendaal-
centrum)

Voor informatie of aanmelding:
06 - 40708578
www.praktijk-passio.nl

"Mooi dat de

BIJBEL

op deze school
een plek heeft"

Driestar Hogeschool biedt:

- hoog aangeschreven opleidingen
- geloof verbinden met studie en beroep
- identiteit ingebed in hele opleiding

Open avond

5 januari: leraar voortgezet onderwijs

Kijk voor onze andere open dagen
of een meeloopdag op
www.driestar-hogeschool.nl

Driestar hogeschool

TALENT IN ONTWIKKELING

Driestar Hogeschool: voor het opleiden en professionaliseren van leraren.

*Rust en ontspanning in de
prachtige Eifel!*

**Ruime appartementen
te huur**

Inl.: 0049-6594258990 en
www.huizesolagratis.nl

REVOKE

I www.revoke.nl
E info@revoke.nl
T 0184-642253

Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting
Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van
"Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

ING 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 12,50 per jaar.

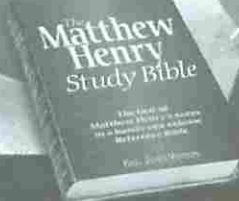
Abonnementsprijs voor de Verenigde
Staten en Canada 10 dollar per jaar.

Advertenties € 0,35 (ex. BTW) per mm
met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

**Matthew Henry
zoekt 圣经文字**

Helpt u ons vertalen
en verspreiden?
Uw gift helpt hierbij.

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

3473-76.029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen
Voor info: 06-200 13 173 of www.hudson-taylor.nl

Geef kinderen als Yasini een nieuwe kans!

Yasini uit Malawi is wees én slechthorend. Zijn oma zorgt liefdevol voor hem, maar zij is erg arm. Gelukkig kunnen wij kinderen als Yasini helpen!

Sinds kort zit Yasini bij ons op school. Dankzij een gehoor toestel geniet hij volop van het (Bijbels) onderwijs. Na school bezoekt hij onze dagopvang, waar hij een warme maaltijd krijgt. Stéphanos wil meer (wees-)kinderen als Yasini helpen. Uw steun is hierbij onmisbaar.

Helpt u mee?
De kinderen in Malawi rekenen op u!

Banknr. 33 53 07 450
Stichting Stéphanos, Uddel

Afgekeurd door
Ingerecht toezicht
ANBI

Wij bevelen het werk van Stéphanos van harte aan!

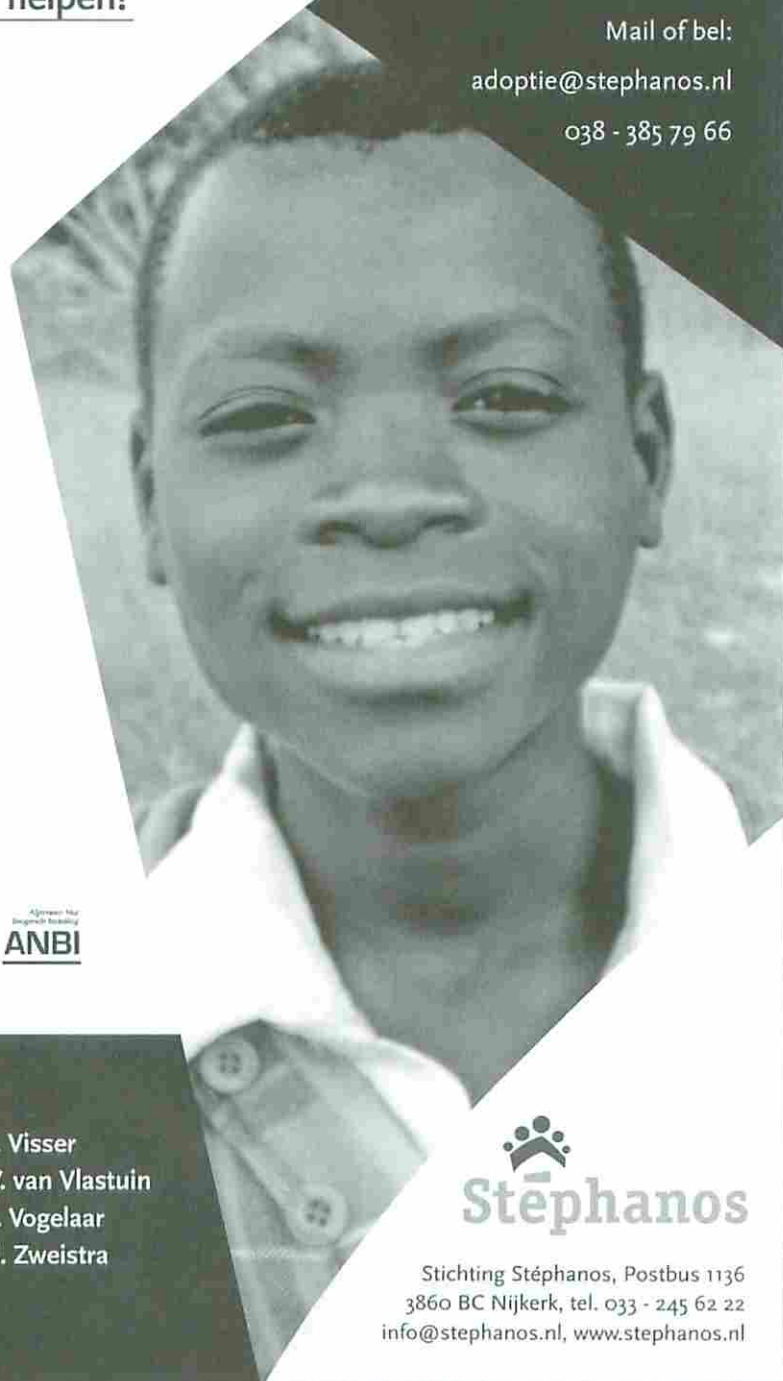
Ds. A.A. Brugge
Ds. D.J. Budding
Ds. L. Groenenberg
Ds. A. den Hartog
Ds. J.D. Heikamp
Ds. L.M. Jongejan

Ds. J. Joppe
Ds. M. Klaassen
Ds. A. Kort
Ds. L.W. van der Meij
Ds. J. van Rossem
Mr. C.G. van der Staaij

Ds. K. Visser
Ds. W. van Vlastuin
Ds. C. Vogelaar
Ds. H. Zweistra

Stéphanos

Stichting Stéphanos, Postbus 1136
3860 BC Nijkerk, tel. 033 - 245 62 22
info@stephanos.nl, www.stephanos.nl

Al vanaf
€ 15,00 per
maand sponsort
u een weeskind.

Mail of bel:
adoptie@stephanos.nl
038 - 385 79 66